

PROFESSIONER I FORANDRING

SOCIAL KRITIK nr. 124, 22. årgang 2010.
© Selskabet til Fremme af Social Debat

Redaktør: Benny Lihme / socialkritik@gmail.com
Temareaktion: Annick Prieur og Søren Gytz Olesen
Redaktionens adresse:
Social Kritik, Nansensgade 68 kld.
1366 Kbh. K
Tlf: 33 93 99 63
www.socialkritik.dk
Fax: 33 15 80 76

Betaling: Danske Bank
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK08 3000 0002 8025 62
Reg.nr.: 9570 Konto: 2 80 25 62

Abonnement: Kr. 400,-
Nummer 124: Kr. 140,-
www.socialkritik.dk/?nr=124

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af dette tidsskrift eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Forsidecollage og grafisk tilrettelægning:
Susanne Whitta Jørgensen, Grafisk Himmell
Forsidefoto: Matilde Rink Jørgensen
Tryk: Narayana Press

Tidsskriftet Social Kritik udgives af foreningen "Selskabet til fremme af Social Debat". Selskabet blev stiftet d. 4. 5. 88., og har som formål at fremme og deltage i den offentlige debat om sociale emner. En af måderne hvorpå Selskabet realiserer formålet, er at udgive dette tidsskrift. Selskabet og tidsskriftet skal tjene som forbindelsesled mellem samfundsvidenskaber, social forskning og den sociale praksis. Foreningen og tidsskriftet skal holde sig fri af parti- og fagforeningspolitiske interesser.

SOCIAL KRITIK's referencegruppe består af:
Flemming Balvig, Johs. Bertelsen, Nils Bredsdorff, Ning de Coninck-Smith, Anders La Cour, Tine Rask Eriksen, Anders Høg Hansen, Thorkild Høyer, Ejler Johansen, Birgit Kirkebæk, Ida Koch, Øjvind Larsen, Søren Magnussen, Beth Grothe Nielsen, Birger Steen Nielsen, Henning Salling Olesen, Benedicta Pécseli, Knud Erik Pedersen, Annick Prieur, Flemming Røggilds, Lone Scocozza, Ove Sernhede, Søren Smidt, Peter Scharff Smith, Peter Thielst, Morten Thing, Jørn Vestergaard, Joachim Wrang.

FORORD

"Flere lukkedage og færre pædagoger i børnehaverne."
"Højere klassekvotienter i folkeskolen." "Næsten hver anden socialrådgiver oplever, at økonomiske hensyn afgør indsatsen i børnesager." Der er ikke langt mellem de dårlige nyheder for professionsfagene.

"Selvfølgelig er der ingen, der søger ind på et skodfag," udtalte ledelsesforsker Helle Hedegaard Hein fra CBS (til Ugebrevet A4 i 2008). "Så længe landets sygeplejersker, pædagoger, lærere og andre offentlige ansatte flittigt fortæller historien om et utaknemligt job til en ussel hyre, vil søgningen til uddannelserne dale. Drop martyriet, tag kampen op mod bureaukratiet og fortæl den livsbekræftende historie om at arbejde i en profession med et kald (...)."

Er problemet i vor tids sygeplejerskefaglige arbejde fagets *brand*? Var det måske derfor, undervisningsstederne, Sygeplejerådet og flere andre gik sammen om en kampagne for at tiltrække unge til faget, med en video, hvor de bare bryster under uniformen blev afsløret og skulle spredes viralt vha. *youtube*? Dette virusangreb har dog først og fremmest forårsaget røde ører hos initiativtagerne.

Studentertilstrømningen til professionsuddannelserne er nu faktisk blevet meget større her i 2010. Det skyldes nok hverken flere livsbekræftende historier eller mere sexet reklame, men blot et strammere arbejdsmarked.

Vi vil med de følgende artikler give vort bidrag til velfærdsprofessionernes *image*. Og det billede, der tegnes, er af mennesker, der, selv om de ikke anvender ordet kald, oplever deres arbejde som meningsfuldt og givende. Men meningstab truer, når der skal spares på alt, når der skal arbejdes stadig hurtigere, og når de bureaukratiske opgaver tager tiden fra kontakten med børn, elever, patienter eller klienter.

Det må være muligt at se begge disse billeder på en gang. Der er ingen modsætning mellem at opleve sit arbejde som meningsfuldt og givende, men samtidig være frustreret over enkelte sider ved den udvikling man med eller mod sin vilje er deltager i. Det må også være muligt at se, at når meningstab truer de enkelte professionsudøvere, er det fordi hele velfærdsstaten, som vi kender den, er truet.

Artiklerne stammer fra et forskningsprojekt, der har sin oprindelse i et postgraduate forløb, der startede op med en workshop i Viborg i 2004 under ledelse af Staf Callewaert og Karin Anna Petersen med titlen *Survival and sustainability in professional careers*. Den engelske uddannelsesforsker Ivor Goodson, University of Brighton, var gæsteforelæser, og deltagerne kom fra en række uddannelsesinstitutioner og forskningsmiljøer i Danmark og andre nordiske lande. Forløbet var et resultat af et samarbejde mellem det daværende CVU Midt-Vest, Københavns Universitet og Uppsala Universitet. Fra dette samarbejde er der tidligere udkommet en antologi om livshistorieforskning redigeret af Karin Anna Petersen, Stinne Glasdam og Vibeke Lorentzen (*Livshistorieforskning og kvalitative interview*). Formålet var at give en stemme til de professionelle faggrupper, som på en særlig måde er bærere af de forandringer, velfærdsstaten er udsat for. Som endnu et konkret resultat blev der arrangeret et symposium på Nordisk Forening For Pædagogisk Forsknings kongres i København marts 2008, hvor gruppens deltagere fremlagde en række papers. I 2009 blev ideen om at etablere et livshistorisk projekt genoplivet efter at CVU Midt-Vest fusionerede ind i Professionshøjskolen VIA. Et forskningsforløb blev igangsat af Udviklingsdivisionen i VIA med Annick Prieur som vejleder. Det er resultatet af det arbejde, der kan læses i dette nummer af Social Kritik.

Birte Hedegaard Larsen, Erik Hygum, Søren Gytz Olesen, Peter Møller Pedersen (alle VIA-University College) og Annick Prieur (Aalborg Universitet).

INDHOLD

Annick Prieur VELFÆRDSSTATENS PROFESSIONER I FORANDRING	4
Ellen Broge Christensen og Birte Hedegaard Larsen SYGEPLEJERSKEUDDANNELSENS HISTORIE	22
Birte Hedegaard Larsen, Kirsten Tarri Bak, Ellen Broge Christensen, Turid Gregersen og Anita Lyngsø ET SYGEPLEJERSKELIV MELLEM OMSORGRATIONALITET OG TEKNISK RATIONALITET	27
Jan Erik Røjkjær Rasmussen BIDRAG TIL SOCIALRÅDGIVER- PROFESSIONENS HISTORIE	46
Erik Hygum, Elsebeth Kirk, Marie Christine Ludvigsen og Jan Erik Røjkjær Rasmussen NÅR PRESSET BLIVER FOR STORT – om socialrådgiveres arbejdsliv	50
Morten Anker Hansen, Brian Høyer Lorentsen, Peter Møller Pedersen og David Thore Gravesen PÆDAGOGPROFESSIONENS HISTORIE – set i lyset af velfærdsstatens udvikling	68
Morten Anker Hansen, Brian Høyer Lorentsen, Peter Møller Pedersen og David Thore Gravesen FORANDRINGENS VINDE BLÆSER – pædagoger udfordres	74
Kurt Lyhne, Peer S. Daughbjerg og Søren Gytz Olesen LÆRERUDDANNELSENS HISTORIE 1790-2009	96
Peer S. Daughbjerg, Kurt Lyhne og Søren Gytz Olesen LÆRERARBEJDE UNDER SOCIAL OMSTRUKTURERING	99
Per H. Jensen og Annick Prieur VELFÆRDSSTATENS UDVIKLING – SET FRA FRONTLINJEN	114

Tegninger: Flemming Born
Fotos: Stefan Rink, Matilde Rink Jørgensen og
Susanne Whitta-Jørgensen.